DE

MOXÆ ATQUE IGNIS IN MEDICINA RATIONALI USU,

VENIA EXPER. FACULT. MEDICÆ,

SUB MODERAMINE

CAROL. PET. THUNBERG,

EQUITIS AURAT. REG. ORD. DE VASA,
MEDIC. DOCT. PROFESS. MED. ET BOTAN. REG. ET ORD., ACAD. CÆSAR.
NAT. CURIOS. REG. SCIENT. LONDINENS. HOLMIENS. SOCIET. SCIENT. UPSAL.
PATR. HOLM. BEROL. NAT. SCRUT. LUNDENS. HARLEM. AMSTELD. ZELAND.
NIDROSIENS. HALENS. NAT. SCRUT. MEDIC. EDIMBURG. ET NAT. STUDIOS. IBID.
MEMBRI; NEC NON ACAD. SCIENT. PARIS. MONSPELIENS. AGRICULT.
PARIS. FLORENTIN. ET BATAVIN. IND. OR. CORRESPOND.

PRO GRADU MEDICO,

DISSERIT

JOHANNES GUSTAVUS HALLMAN,

REG. COLL. MED. MEMBR. ET MEDICUS PAUPERUM HOLMIÆ,
STOCKHOLMIENSIS.

IN AUDIT. GUST. MAJ. D. XXIV. MAJI MDCCLXXXVIII.

H. A. ET P. M. S.

UPSALIÆ, LITTERIS DIRECTOR. JOH. EDMAN.

Μεγαλη η αληθεια και υπερισχυει.

III. Esdr. IV. 41.

WELLCOME LIBRARY INSTITUTE

§. I.

Quo hebetior Medico cuique naſus eſt, eo utique minus experimentorum fallaciam olfaciet, verum nubem, ut dicunt, pro Junone amplectetur, nugas quascunque aniles ore garrulo incaute repetet & cramben ſemel atque iterum recoctam propinabit, quo ſcilicet ipſum rapuerit ſcribendi prurigo, delatus hoſpes. Hæc forſitan, vel huic non valde abſimilis, ratio in cauſſa eſt, cur in Medicinam irrepſerint obſervationes tot, partim dubiæ, partim minus fidæ, partim etiam prorſus fallaces & tot medicamenta, incerti vel nullius uſus, jam incongruenti, jam quoque ridicula, pro lubitu fere, adpellatione ſalutata, in tabulas Medicorum relata ſint. Ut enim de his nihil dicam, qui in Muſeorum receſſu Morborum Hiſtorias conflant & pro veris venditant, vel de illis, qui etiam veriſſimas ita referunt explicantque, ut præjudicatis opinionibus faveant, alia eſt etiamnum deterior, nec minus vituperanda, caterva Medicorum, qui, nec experientiæ nec ſanioris judicii face illuminati & ſempiterna ponentes tirocinia, nil oculis uſurpant niſi novitates & miracula, quas deinde, laborioſa caſuum ſimilium ſerie intextas & quovis eruditionis peregrinæ apparatu ornatas, narrant mirabundi; quin & eo usque interdum procedunt imprudentiæ, ut, ſi ſcribendi materiem negaverit obſervationum penuria & imaginatio torpens, occaſionem quamcunque, qualem ſcilicet ſubminiſtraverit ſors iniqua, læti

 arri-

arripiant, &, dum plures obſervationes inter ſe comparare nequeunt nec adcuratioris examinis remoram facile patiuntur, vel ex unico tantummodo Caſu morborum naturam atque curationes dijudicent & methodum illam, quam obtulit ſors vel ſvaſerunt præſumtæ opiniones vel demum commendavit Auctor dilectus & quæ felici ſtipata fuit ſucceſſu, optimam omniumque præſtantisſimam irrevocabili conditione & quaſi ex tripode pronuncient. Quemadmodum enim iſte ratiocinandi modus a recta illa atque ſatis plana Philoſophorum via, qua ad inveſtigandum & indagandum verum tutiſſime itur, valde abhorret, ita etiam Rem Medicam, quæ ſi quodnam habet, uti certe ſummum habet, decoris, id omne a perſpicuitate, fide atque certitudine mutuabit, mirum in modum perplexam reddidit atque incertam. Ab eo enim tempore, quo prævalere incepit iſte ſcribendi furor vanæque gloriæ cupido, eo usque increvit acervus Obſervationum Medicarum, ut jam mole laborent ſua & non tantum tironem, niſi caute eas habere mox didicerit, facile perterreant, verum etiam doctiſſimi cujusque ſagacitatem exerceant eludantque. Quo quidem factum eſt, ut Medicina inde a tempore ſummi Hippocratis, qui non niſi nudas, eas vero utilisſimas retulit obſervationes, ſi vel inſignes, tamen vix tantos, quantos ceteræ ſcientiæ, quæ Practicæ dicuntur, fecerit progresſus. Nec ſperare licet futurum eſſe, ut umquam ad culmen certitudinis, culturæ atque dignitatis prius perveniat, quam ab immenſis illis opinionum commentis fuerit repurgata & experimenta rite inſtituere & convenienter naturæ atque ſanæ rationi, juxta Leges, quas detexit recentiorum Phyſiologorum indefesſa opera, explicare didicerint Artis Salutaris Cultores.

Ne vero quis hæc de Clarorum Virorum conaminibus, non temere calumninandis, nimis acriter dicta exiſtimet

ſtimet, Lectorem benevolum monitum volumus, quod tantum abſit, ut Cenſores vel Obtrectatores agere prægeſtiamus, ut potius, ſi vel non prorſus coeca, tamen haud levi veneratione proſequamur eos, qui in illuſtranda Arte Medica operam quandam collocant & gloriam eorum eludere religioni ducamus, verum dum in eo fuimus, ut de uſu Moxæ vel, quod idem fere eſt, de vi ignis in corpus animalium atque ejus ad curandos morbos uſu disſereremus, nobis ſingula perlegentibus tanta ſeſe obtulit de hoc argumento opinionum diverſitas, ut abs nobis impetrare non potuerimus, quominus ſaltem profiteremur, id valde ſingulare nobis adparuisſe, quum res ipſa, uti quidem nobis videtur, admodum ſimplex eſt atque plana. Nec facile erit dictu, cur tot atque tam ſingulares igni adtribuerint virtutes eumque, quod adhuc magis a veroſimili abeſt, ſpecifica quadam, ut vocabulo illo ſatis barbaro utamur, in quibusdam morbis gaudere vi crediderint, dum ignis, ut poſt hæc demonſtrabitur, nihil aliud eſt, quam ſtimulus isque omnium ſimpliciſſimus.

Ne vero quis fortasſis nobis vitio vertat, quod in deplorando Medicinæ ſtatu nimis multis verbis ſimus commorati, ad ea quæ in hac Opella tractabuntur, de Ignis, ſcilicet, & Moxæ in Medicina rationali uſu, jam revertimur. Prius vero quam ad explicandas opiniones noſtras nos accingimus, Lectorem Benevolum etiam atque etiam rogatum volumus, ne ea quæ proferre nobiscum propoſuimus, ſi a receptis opinionibus aliquantum diſceſſerint, male interpretetur vel nobis, ceu otioſis novitatum machinatoribus, omnes diras imprecetur, verum æquo animo ſingula penſitet, nosque ea proſequatur benevolentia, quam nos veri amore atque ſtudio, quibus ducimur, meruiſſe ſuſpicamur vel ſi noſtra dicendi ratio rudior atque inculta palato, cui callum obduxit longa cibi delicatioris conſvetudo, minus grata eſſet atque accepta.

 §. II.

§. II.

Barbaræ gentes fere omnes, uti itinerum deſcriptiones abunde loquuntur, ignem, tam ornamenti gratia, quam ad præcavendos & debellandos morbos vario modo corpori admovent, nec apud politiores ſua caret laude atque celebritate. Longe tamen frequentisſimus ejus eſt uſus apud Nationes, quæ regiones trans Gangen ſitas incolunt, Sinenſes inprimis & Japonenſes. Hi peculiari prorſus ratione aduſtiones inſtituunt, quæ a remotisſimis inde temporibus inter eos invaluit, quæque deinde, non tantum ad vicinas gentes transmigravit, verum etiam ab Europæ Medicis fuit recepta. Materiem, qua ad inurendum utuntur, Moxam appellant. Hanc ex *Artemiſiæ vulgaris* foliis teneris, initio menſis Junii collectis, per multum tempus in aëre libero ſuſpenſis atque exſiccatis, dein vero piſtillo quodam in ſtupæ rudioris mollitiem contuſis atque a fibris durioribus & recrementis quibuscunque probe purgatis, parant. Quo quidem artificio lanugo obtinetur inſignis teneritatis, ignique concipiendo aptiſſima, qui etiam admisſus lentius & deflagratione minus conſpicua ſerpit, usque dum totum in favillam abeat. Lanuginis Artemiſiæ loco alii panno gosſypino vel junci medulla oleo Seſami imbuta vel, ut inter Europæ Medicos conſvevit, ipſa Gosſypii lana utuntur. Ipſa vero uſtio hac fere ratione inſtituitur: Stupæ artemiſialis portio digitis aptatur in conum tres, & quod excurrit, digitos altum totidemque fere ad baſin latum, quem deinde in ima parte, quo cuti adhæreat, ſaliva madefactum loco inurendo imponunt & faſtigium, virgula quadam ardenti, quam Japonenſes *Senko* vocant, accendunt. Turundam tum lente depaſcit ignis, quo ſub primum gratus calor, dein vero dolor ſenſim ingraveſcens ſentitur, usque dum ad cutem pervenerit æſtus, jam eo intolerabilior,

lior, quo gravius a contactu ipſius ignis adficiuntur partes ſubjectæ. Hicce adurendi modus id inprimis ſecum commodi habet, quod illo, qui ferro candenti fit, minus ſit terribilis, nec tamen minori ſe commendet utilitate atque efficacia.

De eligendis locis adurendis non parum ſoliciti ſunt Japonenſes & Sinenſes, eaque probe noſſe faſtigium doctrinæ pyroſophicæ cenſetur, quapropter etiam illa in tabulis impreſſis exponunt. Ea vero loca ejusmodi potiſſimum ſunt, per quæ, ut ſatis quidem ſimpliciter etiam noſtro tempore ſibi perſvadent nonnulli, materia peccans, ut dicitur, a parte adfecta avocata, extrahi poſſe creditur. Hinc uti nec ſexui, nec ætati, nec habitui corporis ulli, ita etiam nulli fere parti parcunt. Omnium vero frequentiſſime dorſum idque prope ſpinam adurunt, unde illud fœdis cicatricibus obſitum quam ſæpiſſime habent hæ Nationes, idque eo minus mirum eſt, quum numerus Moxarum nulla artis regula, verum ægri fortitudine ſola definiatur. Tendines tamen, nervos atque venas, quas viſu vel tactu explorant, ſollicite evitant, ut etiam ſuadet Celsus, nec pluvioſa vel humida & æſtuoſa aut gelida tempeſtate uſtiones inſtituunt, verum diem ſiccum, ſerenum atque modice calentem eligunt. Ulcera ab aduſtione orta diligenter inſpiciunt Chirurgi, *Tenſaſi* dicti, quia loca adurenda palpantur quæ ſi ſicca adparuerint, id malum atque naturæ debilis indicium ſcite admodum judicant & tum cepas contuſas ſuperimponunt, ut promoveatur ſuppuratio, ſin minus tamen oleo ſtigmata quotidie inungere non omittunt, ut puris effluvium citius adveniat. Quum manca admodum ſit atque confuſa harum gentium, tam rerum naturalium in genere, quam inprimis corporis humani cognitio, nec valde ditis medicamentorum Syllabus, omnium fere remediorum locum tenent aduſtiones, quamobrem enu-

enumeratione morborum, in quibus eas adhibent, tamquam tædio plena &, his præſertim temporibus, quibus utilitatem ignis æqua lance ponderare didicimus, inutili ſuperſedemus. Id tamen obſervare convenit, quod uſtiones tam ad præcavendos morbos inſtituantur, unde etiam ſingulis fere ſemeſtribus corporis quendam locum, tamen turundis minoribus atque rarioribus, inuri curant calidarum regionum incolæ, quam ad profligandas varias infirmitates, tum vero inſigniores atque frequentiores fiunt. In Arthritide ejusque progenie Podagra, Iſchiade & capitis adfectionibus chronicis variis, longe celebratiſſimus eſt Moxæ uſus & præterea in omni morbo, in quo, ut ajunt & peſſime ajunt, vapor quidam detentus continui ſolutionem, dolores & actionis læſionem parit.

Hæc de Moxae apud Sinenſes & Japonenſes uſu dicta ſunto. Quæ vero de his propoſita ſunt, tam ex Kæmpfero atque aliis, qui Indiam viſitarunt hauſimus, quam ex ore Illuſt. Præſidis, cui longa apud Indos commoratio bellam admodum, nec utique neglectam, præbuit occaſionem in mores eorum atque conſvetudines inquirendi.

Ab eo inde tempore, quo primum innotuit iſte Sinenſibus atque Japonenſibus familiaris adurendi modus, tanta ſe commendavit commoditate, ut ceteris omnibus, qui ferro candente vel alio quovis modo, viſu quidem quam actu terribiliores, antiquitus fiebant, palmam facile præriperet. Hinc apud Gallos, ſvadente inprimis Celeb. Pouteau, Anglos, Germanos & etiam in his regionibus increbuit Moxæ uſus, licet absque diſcrimine, ut Indiæ populi, eam non adhibeant Medici noſtrates & loco ſtupæ artemiſialis lanam gosſypinam vel ſpongiam præparatam ſumant.

§. III.

§. III.

Quinam ſint effectus ignis corporis cuidam parti admoti, jam explicari jubet inſtituti ratio. Heic autem, & quidem ſemper, quum de modo, quo corpus noſtrum adficiunt res externæ, ſermo eſt, probe caveri oportet, ne nos fugiat magna illa, quæ materiam viventem inter & mortuam intercedit, differentia; quæ quidem admonitio ſupervacua eſſet, niſi Medicos in hoc vitium valde pronos animadverteremus. Ad id enim non ſatis adcurate attendunt, quod materia vivens non prius ad leges mortuæ revertatur vel eadem ratione qua hæc adficiatur, quam vita penitus fuerit orbata. Hinc ea quæ de vi ignis nexum corporum ſolvendi, quo particulæ elementares tandem remanebunt, loquuntur, licet ubi de materia mortua ſermo eſt, ſatis belle ſe habeant, vix tamen in explicandos effectus, quos corpori vivo admotus exercet, quadrabunt. Qui enim rem, de qua jam agitur, attentius fuerit rimatus, facile perſpiciet, calorem & ejus collectam vim, quæ ignis vocatur, nihil omnino aliud facere, quam ſolida viva ad agendum invitare vel agentibus calcar addere, ſicuti, & quidem inverſa ratione, actionem eorum minuit, quod huic e diametro oppoſitum eſt frigus; verum ambo, ille nimis urgendo, hoc nimis infringendo agendi poteſtatem, eam usquequaque jugulare poſſunt. Calor vero, quo corpori noſtro opus eſt, duplex obſervatur: Alter *internus*, vitæ fons vel ſaltem fomes cenſendus, intra corpus ignoto negotio paratur vel fovetur, gradu vix variat niſi in ſuperficie & extremis artubus, calore externo, exercitatione, aëre puro & ſtimulis quibuscumque egregie refocillatur, cet.; *Externus* alter, immenſum quantum gradu differre poteſt absque ullo detrimento, prout ſcilicet calor internus victu, cultu vel motu fuerit ſuſtentatus. Hic vel materiæ, jam mi-

nus, jam quoque magis, illo imbutæ, vel etiam ardentes, in uſus medicos varios vocantur, eo inprimis conſilio ut promoveatur ſolidorum actio. Quum vero cuti admovetur ignis, id primum gratum eſt, deinde injucundum, tum acerbum, poſtremo intolerabile. In loco autem quem adgreditur hæc fere obſervantur: Primum turget, nam majorem humorum copiam ad cutem adpellunt vaſa incitata; deinde rubet, quoniam plus ſangvinis rubri, quem jam transmittunt vaſa minora fortius agentia, illuc defertur; porro epidermis in bullas ſurgit, quum major fluidi portio adveniat, quam quæ per cuticulæ oſtia facile exſudare poteſt; tum, & quidem continuata uſtione, a nimio ſtimulo ſenſim jugulantur ſolida; poſtea omnes illas mutationes, quas materiam quamcumque mortuam admoto igne ſubire notiſſimum eſt, experiuntur, avolat nimirum aqua, conſumitur pingve, nexus ſolvitur; tandem nihil niſi carbo vel cruſta atra remanet. Hæ in parte adusta apparitiones, quarum jam plures jam pauciores, pro vehementia caloris & duratione adplicationis adeſſe, vix quod moneatur neceſſe eſt, evidenter admodum oſtendunt, ignem eadem ratione qua omnes res irritantes, ſolida viva tantummodo ſtimulare, unde oritur inflammatio, nec prius vim corpora quæcumque in particulas quibus efficiuntur ſolvendi exercere, quam ſublata eſt vis vitæ, quæ ut nulli fere materiæ communis ſive mortuæ legi pareamus, ſola efficit & adverſus injurias optimum præſidium eſt. Præter vero hæc quæ in loco aduſto fiunt, ſimul totum corpus adficitur, idque eo gravius, quo major vel diuturnior fuerit uſtio, eaque, quæ ſtimulum quendam corpori moleſtiam adtuliſſe indicant ſymptomata in conſpectum prodeunt.

Hæcce effectuum ignis corpori admoti, qua nulla ſimplicior, explicatio vehementer nobis arridet, nec illam, utpote valde fundatam & experientiæ atque ſanæ ratio-

rationi conſentaneam, facile infirmabunt hi, qui, nulla omnino vitæ habita ratione, juxta leges Mechanicas, Phyſicas & Chemicas, varia illa, quæ in corpore animali ſe offerunt phænomena, irrito tentamine explicare conantur.

§. IV.

Ex iis, quæ in ſuperiori §. de effectu ignis corpori admoti propoſuimus, liquidisſime conſtare arbitramur, quibus in morbis commendandus ſit atque utilis. Eum quoque Medicorum filii jam temporis varios in fines adhibent, quorum præcipui hi ſunt: 1:mo, ut ſtimulo ſuo actionem ſolidorum inertium excitet vel torpentium incitet. Hinc & quidem ubi inertia reperiuntur ſolida, ut in paralyſi quacumque, valde proſunt aduſtiones, iis inprimis in locis, ubi ex capite vel medulla ſpinali prodeunt nervi partem adfectam adituri, inſtitutæ. Eas ſummo cum emolumento in paralyſi artuum inferiorum adhibuit Cel. Pott & in veſicæ Cel. Pouteau, ut alia exempla ſatis frequentia taceamus. Unicum tamen adferre liceat. Æſtate anni præterlapſi acidulas Medevienſis adiit mulier quædam, quid valerent aquæ minerales ejus loci ad tollendam paralyſin linguæ, qua laborabat, quæque, niſi valde fallimur, a febre mali moris ortum ducebat, tentatura. Aquam quidem per tempus ſorpſit, verum quum hæc nihil omnino proficeret, moxam pone ſingulam aurem adplicari curavit Cel. Aſſesſor Wåhlin ejus loci Medicus Experientiſſimus, quo factum eſt, ut altero ab aduſtione die iterum loqui inciperet, tandemque liberrimum lingvæ uſum recuperaret. Nec vi ſua irritandi minus valet ignis ad incitandam actionem ſolidorum torpentium. Hinc ad emendandam ſuppurationem ulcerum maligniorum non parum juvat, quod jam pridem aſſeveravit Cel. Favre & experimentum in Noſocomio Academico nuperrime inſtitutum confirmavit. In oedemate quoque crurum diuturniori, ubi

langvet abſorbentium vis, illam egregie incitant ſtimulantia quæcumque & ignis caute adhibitus. Nec aliud magis ad rem facit, ut reſorbeatur lympha inter ligamentorum laminas effuſa in genuum fungis & illa inprimis ſpecie, quæ Anglis *White Swelling* audit, quam cauteria ab utroque latere genu admota. Etiam in iis tumoribus, qui in Peſte vel poſt febres malignas metaſtatice, ut dicitur, oriuntur, aduſtione uti non alienum eſt, quo ſcilicet promoveatur ſuppuratio lentius ingruens & ne in gangrænam, quod facillime accidit, abeant. Id vero quantum fieri poteſt citisſime eſt faciendum, ſin minus vel ſerum vel ſupervacuum id auxilium erit. Nec quoque uſtiones in ea ſpecie gangrænæ, quam febres peſſimæ causſantur, prorſus inutiles facile judicabit, qui illam, ut quidem eſt, a defectu virium ortam exiſtimaverit. 2:do, ut vice perfungatur ſtimulorum quibus antea adſvetum fuit corpus, qui vero jam cauſſa quadam fuerunt ſublati. Hinc ſi eruptiones quædam cutis, vel tumor extremi artus, arthritide laborantibus familiaris, vel ulcus vetuſtum vel alius quidam morbus externus opinione citius diſparuerit & graves inde ortæ fuerint turbæ, tum, niſi ſuccesſerint irritantia leniora, uſtio ſatis tuto atque valenter fit, vel in loco prius adfecto, vel qua commodiſſime fieri poteſt. 3:tio, ut vi ſua ſtimulanti fortiori tollat effectum ſtimulorum debiliorum, qui dolores vel motus inordinatos muſculorum vel demum alias calamitates gignunt. Quomodo fiat hoc, quod quidem fieri nemo negabit, difficillimum eſt dictu. Interim tamen huic uſui præ ceteris inſervit ignis. In Rheumatiſmo itaque & præſertim illo qui chronicus dicitur & ſine febre eſt, nec non in aliis ejusdem naturæ corporis affectionibus, uſus aduſtionum vehementer laudatur & præſtantiſſimus eſt. Eas quoque in pulmonum morbis, ſpaſmis varii generis, capitis atque dentium doloribus, epilepſia, amentia vel, verbo, in omni infirmitatum genere, in quo dolo-

dolores vel motus inordinati vexant & quos a ſtimulo quodam intus latenti ortos esſe adeſt ſuſpicio, profuiſſe, pasſim loquuntur Medicorum obſervationes. 4:to, ut reprimantur carnes luxuriantes, ut citius decidant oſſium emortuorum particulæ, ut excitetur ſuppuratio tumores cyſticos devaſtatura atque ſanatura, cet., uſtiones, antiquitus inprimis, ſæpius fuerunt adhibitæ, quod quidem Chirurgorum cuique notisſimum eſt. Jam temporis autem id auxilium iis, quæ leniora ſunt nec minus promta, poſtponunt, qui Chirurgiam rationalem profitentur.

Hæc de uſu ignis genuino dixiſſe ſufficiat, quæ vero de vi ejus revellente, derivante, humores noxios alliciente, roborante & quæ ſunt reliqua, antiquitus fabricatæ etiamnum narrantur fabellæ, hæ noſtra refutatione non indigent, easque tanquam incongruentes, obſcuras & a ſimplici illa atque plana, qua facultates medicamentorum atque agendi modum denotari decet, adpellatione nimis alienas, ad Agyrtarum & Empiricorum caſtra volumus relegatas, his enim homunculis forſan expediet dictione intricata atque eruditionis ſpeciem præ ſe ferente vulgo bardo atque canora quæcumque avide inhianti fucum feciſſe. Sic tandem eveniet, quod tarde inceptum dolemus, ut Medicina, ab enormi illa locutionum truncarum farragine liberata, ex deriſu emergat vigeatque.

§. V.

ÆGROS ex Gangræna illa, quam in febribus mali moris interdum oriri & cui ignem opponi poſſe ſupra monuimus, convaluisſe novum non eſt aut inauditum, id quod natura vel per ſe vel medicamentis ſuffulta præſtitit; moxa quoque parti adfectæ admota profuisſe vel ſuppuratio ſalutaris poſt ejus uſum orta eſſe paſſim legitur. Ne vero quis facile credat huic ſemper fidendum eſſe, & ut dilucidius adpareat quam vana evadat, quæ in illa ponitur ſpes, ubi

vires valde fractæ ſunt, Caſum quendam nobiſcum benigne communicatum adferre placet.

Franciscus Peauné, Vir Juvenis 25 Annorum, ulcere ſatis amplo cruris ſiniſtri laborans, d. 10 Octobris anni 1784 in Noſocomium quod Lugduni Gallorum eſt, defertur, curæ Chirurgi tum temporis primarii Celeb. Desaussoy commisſus, qui, ulcere rite deligato, diæta lautiori vinique generoſioris portiuncula ſubinde ſumta, viribus admodum fractis ſuccurrere ſtuduit. Verum die ab admisſione 4:to, qui 14 Octobris erat, febri Nosocomiali, putridam credunt, quæ autumnali inprimis tempore frequens tum grasſabatur, corripitur. Mox in locum cubiculi, nam valde amplum eſt, oſtiis oppoſitum, ut purum magis ſæpiusque renovatum hauriret aërem, translatus fuit; nec varia illa variæque denominationis medicamina, quæ ad compeſcenda vel expellenda inquinamenta, quibus humores in his præſertim febribus laborare dicuntur, conducunt, uti mos eſt illius gentis, in uſum vocare neglexit Chirurgus expertus. His atque ejusmodi aliis tempus terebatur, ingraveſcente interim malo, eo funeſtiorem exitum portendens, quo magis decreſcebant vires, jam pridem fractæ, nunc vero per liberiorem evacuantium uſum fere penitus conſumtæ. Nec longum abfuit ſummæ debilitatis evidentius ſignum. Quarto enim febris die de dolore vehementiori cruris adflicti queri incepit, quod & inſignitur turgidum lividumque erat levataque deligatione ulcus, ſi vel non prorſus ſiccum, tamen parvam admodum ſaniei tenuioris copiam fundens & maculis nigreſcentibus undiquaque adſperſum adparuit. His jam rite penſitatis gangrænæ adventantis infauſtique eventus haud ambiguis ominibus, quominus ad corticem kinkinæ vinumque confugeret, non amplius dubitavit Chirurgus laudatus nec irritantia illa calidaque, quæ ut excitetur inflammatio mortuum a vivo ſeparatura apprime conveniunt topica, cruri admovere & refrigerata cum calidis mutare omiſit.

Quum

Quum vero eo usque vim vitalem amiſerant ſolida, ut vel ſtimulum non ſentirent, vel ſi vel ſentirent, inde robur non conciperent, nec interna illa nec externa medicamenta quidquam profuerunt, ſed gangræna, febre ne ad minimum quidem imminuta, progredi perrexit, jamque ſeptimo febris die genu aliquantum ſuperaverat, dum Moxam, cujus celebris eſt in illo Noſocomio uſus, adhibere ſecum conſtituit, eo ſcilicet conſilio, ut ſolida fortiori ſtimulo ſollicitata, tantam, quanta ad ſuppurationem opus fuit, recuperarent agendi vim. Hinc cylindros a Goſſypio contortos, tot nempe, quot ut totus ambitus femoris adureretur opus fuit, digiti transverſi a limite gangrænæ diſtantia & quidem parti ſanæ admoveri accendique curavit. Verum etiam hæc in inuſtionibus non temere poſita ſpes evanuit, & tantum abfuit, ut hæ corruptioni impedimento esſent, ut potius ſtimulo ſuo, quem ferre non potuerunt ſolida infirma, reliquum vitæ extingverent atque adeo progreſſui gangrænæ calcar adderent. Nec proſperior fuit ſucceſſus inuſtionum, quæ altero die paulloque altius irrito conamine fuerunt inſtitutæ, nam nec hæ, nec medicamenta illa ſtimulantia atque roborantia, Corticem puta & vinum, quæ copia ſatis grandi ſumebantur, vim vitæ ſopitam & fere extinctam excitare valuerunt, ſed decimo febris die, quo jam ingvem fere attigerat gangræna, in noctem vergente moriebatur miſer, prægresſis omnibus, quæ mortem non dubio omine præſagiunt ſignis.